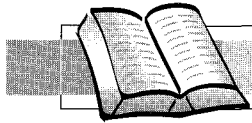

De Saambinder

KERKELIJK WEEKBLAD DER GEREFORMEERDE GEMEENTEN

Meditatie

Gods weg

Is het wel waar, dat het pad des rechtvaardigen geheel effen is en dat de Heere de gang des rechtvaardigen weegt? Schijnt de werkelijkheid van het leven daarmee niet te spotten? We zouden geneigd zijn het zo te zeggen, wanneer we de donkere wegen van Gods voorzienigheid aanmerken.

Neen, Jacob kon de waarheid van dit woord niet toestemmen, toen hij zei: "Alle dingen zijn tegen mij". Ook Jozef niet, toen hij al zoveel jaren in de gevangenis in Egypte had doorgebracht. Ook Asaf niet, toen zijn straffing er alle morgens was en hij de ganse dag geplaagd werd, maar de goddelozen de inbeeldingen huns harten verre te boven gingen. En zou Job het beaamd hebben, toen hij zich met een potscherf krabde op de mesthoop en de dag van zijn geboorte vervloekte? De vrienden van Job, die schijnen het te beamen en daarom komen ze ook tot de gevolgtrekking, dat Job geen rechtvaardige is en dat er zeker bijzondere oorzaken moeten liggen, dat de Heere zo met hem handelt.

We zouden zo kunnen voortgaan om u uit Gods Woord een reeks van voorbeelden voor te stellen, waarin de waarheid van het voorgestelde Schriftwoord schijnt tegengesproken te worden.

En is het nog niet zo in het leven, wanneer er die onbegrijpelijke besturingen van een voorzienig handelend God zijn, die Gods kerk en kin-

'Het pad des rechtvaardigen is geheel effen, de gang des rechtvaardigen weegt Gij recht'

Jesaja 26 : 7

deren doen wandelen door duistere dalen en die hen voor zovele vragen en waaroms plaatsen, waarop geen antwoord schijnt te zijn.

En toch is het ontwijfelbaar waar: "Het pad des rechtvaardigen is geheel effen, de gang des rechtvaardigen weegt Gij recht". Jacob, Jozef, Asaf, Job en zijn vrienden hebben het geleerd en hun gezamenlijke lofsang is die van Asaf:

*Ja, waarlijk, God is Israël goed,
Voor hen, die rein zijn van gemoed
Hoe donker ooit Gods weg moog'
wezen*

Hij ziet in gunst op die Hem vrezen

Maar deze waarheid wordt alleen in het heiligdom geleerd, waar Asaf een groot beest voor God werd en waar Job zich verfoeide in stof en as. Daar worden de raadselachtige wegen verlicht en al moge dan nog veel onverklaard blijven, zij leren toch zeggen: 'Wien heb ik nevens U in de hemel en wat lust mij nevens U op de aarde',

Alle onverklaarbare wegen worden verklaard in de weg van Christus. Want schijnt het niet een dwaasheid, dat het pad des rechtvaardigen geheel effen is, wanneer wij de Rechtvaardige aan het vloekhout zien, met de moordenaars gerekend en wanneer wij Zijn graf bij de goddelozen gesteld zien. Ook hier scheen het pad des rechtvaardigen niet effen te zijn, maar toch is ook

deze weg geheel effen, wanneer wij daarover horen: 'En moest de Christus niet al deze dingen lijden en alzo tot Zijn heerlijkheid ingaan?'

En wanneer wij dan Petrus op de Pinksterdag horen, dan wordt ook deze weg geheel effen, 'want deze Rechtvaardige is door de bepaalde raad en voorkennis Gods overgegeven'.

Welnu, in de weg van deze Rechtvaardige wordt de weg van de gehele kerk van God verklaard met al de duisternissen, die daarin voorkomen kunnen, want van al deze duisternissen geldt: 'naar de bepaalde raad en voorkennis Gods'.

Zeker, naar de maatstaven van het vlees is de weg Gods niet effen. Dan kan de mens met gebalde vuisten tegen God opstaan in bittere vijandschap over Zijn weg en over Zijn handelingen, maar in het licht van de weg van Christus worden de gangen des Heeren recht.

Zonder de diepte van Christus' vernedering zou Zijn verhoging nimmer hebben plaatsgevonden. Zijn weg leidt langs het kruis naar de kroon. Maar zo behaagt het de Heere nu ook met Zijn kinderen hier op aarde

Inhoud

Meditatie:	
Gods weg	1
Van Overzee:	
Het is donker geworden	2
Ziekten in de Bijbel:	
De rode loop	4
Een appèl op jongeren van 16 jaar en ouder...	5
Ogenblikjes (4)	5
Abraham Capadose (3)	6
Boekennieuws	7
Kerknieuws	8
Berichten	8
Predikbeurten	9

DE SAAMBINDER
Kerkelijk weekblad
der Gereformeerde Gemeenten.

Uitgave ten bate van de Emerituskas.

Hoofredacteur: ds. A. Moerkerken.

Bijdragen van medewerkers en boeken ter recensie aan:
ds. A. Moerkerken,
Händelstraat 1,
2901 JC Capelle aan den IJssel,
tel. 010-4472388, fax 010-4472263.

Redacteur: ds. G.J. van Aalst.
Molendijk 136, 3286 BK Klaaswaal
tel. 0186-576990, fax 0186-575105

Kerkelijk nieuws en berichten aan:
redactie-secretaris: C.G. van Es
Ronsseweg 527,
2803 ZJ Gouda,
tel. 0182-571292, fax 0182-533928.

Administratie en betalingen van
abbonementen, adreswijzigingen,
predikbeurten en beroepingswerk
aan:

De Saambinder - abonnementen,
Postbus 608, 3440 AP Woerden,
tel. 0348-489900, fax 0348-483599.
Postbankno. voor
abbonementsgelden: 64327.

Alle advertenties aan:

Administratie van De Saambinder:
J. Honkoop, Jan Willem Frisohof 53,
2517 LA 's-Gravenhage,
tel. 070-3514465, fax 070-3512718.
Postbankno. 256686.

Correspondentie-adres
Noord-Amerika:

Mr. Clarence Bleeker
1233 Leffingwell Av, N.E.,
Grand Rapids, Michigan,
U.S.A. 49505.

Abbonementsprijs
bij vooruitbetaling:

voor Nederland: € 11,- per halfjaar
(te betalen per 1 april en 1 oktober
d.m.v. een acceptgiro)

voor het buitenland:

Luchtpost:
Amerika \$ 56,-, Canada \$ 68,-.

Zeepost:
Amerika \$ 49,-, Canada \$ 59,-.

Advertenties € 0,50,- per mm.

Familieberichten
€ 0,40,-per mm.

Deze prijzen zijn excl. 19% btw.

Advertenties dienen uiterlijk
donderdagmorgen in bezit van de
administratie te zijn.

Faxberichten vrijdag voor 12 uur.

Rouwadvertenties tot uiterlijk
maandagmorgen 12 uur (telefonisch).

De redactie kan niet aansprakelijk
worden gesteld voor de inhoud van de
advertenties en de ter recensie
aangeboden boeken.

te handelen. Al dat lijden, al die bittere teleurstellingen, die droeve ervaringen hebben een goddelijk doel, dat de kerk des Heeren eerst later verstaan zal. Geheel de weg van Gods Kerk is een weg van strijd, want de Heere spaart het vlees niet, wat wij zo gaarne gespaard zouden zien. Zijn weg gaat altijd door de verdrukking. De kerk, die eenmaal binnenkomen zal, zal een gemeente zijn, die uit de grote verdrukking komt. Die verdrukkingen zijn van velerlei aard, inwendige en uitwendige, persoonlijke en huiselijke verdrukkingen. Maar van welke aard zij ook mogen zijn, zij hebben allemaal één doel en dat is, dat de kerk het beeld van Christus zal worden gelijkvormig gemaakt. Het opwassen in Zijn kennis en genade is niet een opwassen zoals de mens het zichzelf heeft voorgesteld, maar het is juist een opwassen in de weg van de druk en de strijd. De kerk kan over het algemeen geen weelde hebben. Zulke weelderigheid voert ons van Christus af.

Als Jeschurun vet werd, sloeg hij achteruit. Als de Heere echter Zijn verbondstrouw aan Zijn volk gaat bewijzen, gaat de Heere de weg van Zijn kinderen met doornen omtuinen. Anders zijn Zijn kinderen als uitbrekende koeien, die hun wegen verderven.

Wat keerde alles bij Asaf om, toen de Heere licht over Zijn weg gaf. Toen zag Asaf de dwaasheid van zijn tegenspreken en van zijn murmuren tegen God. Toen zag hij, dat Gods weg nu enkel trouw is en enkel liefde en dat daarom zo gehandeld moest worden.

Het is tot uw eigen eeuwig nut, dat uw weg door verdrukking gaat. Die kunt u niet ontberen. Het zo oneffen pad is geheel effen, want langs dat pad wordt u door de Geest Gods bekwaam gemaakt om deel te hebben aan de erfenis der heiligen in het licht. Weet u wat u hier altijd maar hindert om Gods weg en wil onderworpen te zijn? Dat is eigenliefde. Dat doet u zo'n medelijden hebben met uw eigen vlees, dat doet u zo murmureren tegen God. Als de Heere echter uw pad verklaart, gewis, dan zult u het zien, dat de weg des Heeren geheel effen is. Dan zult u zich in Zijn wijsheid, liefde, trouw en bestuur verlustigen. Immers, in de weg van Christus is de eigenliefde gedood en waar die gedood wordt, daar wordt het pad geheel effen. Daar leren we zingen:

*Heilig zijn, o God, Uw wegen,
Niemand spreek'Uw hoogheid tegen*

Ermelo,

ds. L. Blok.

Van Overzee

Het is donker geworden

Onlangs heb ik in een middagdienst wat mogen zeggen over Matteüs 14: 'Gij zijt het licht der wereld.' Het is een gedeelte uit de bekende bergrede. Eerst heeft de grote Leraar de zaligsprekingen, met de kenmerken van de ware burgers van Zijn Koninkrijk, uitgesproken. Vervolgens heeft Christus gezegd, wat de houding van de wereld zal zijn ten opzichte van de burgers van dit koninkrijk: ze zullen vervolgd, gehaat en veracht worden. Daarna echter heeft Hij gesproken over de houding van die burgers tot de wereld: hoe ze in die vijandige

wereld leven moeten. Ze worden het zout genoemd, dat echter niet smakeloos mag worden. In vers 14 worden ze aangeduid met het 'licht der wereld.' Die wereld leeft in duisternis.

Het is *donker geworden* op aarde nadat we ons van de Bron van leven en licht hebben afgewend en de dienst van de vorst der duisternis gekozen hebben boven de dienst van God. De leugen hebben we geloofd en zodoende zijn we het licht kwijtgeraakt, het licht van kennis, blijdschap en vrede. En hoe meer de Heere ook de algemene werkingen

van Zijn Geest terugtrekt, des te donkerder het wordt op aarde. De Zaligmaker heeft gezegd dat de armen van geest, de treurende, de zachtmoedigen, en die hongeren en dorsten naar de gerechtigheid, de vreedzamen, hoewel veracht bij de wereld, toch het licht der wereld zijn.

Licht is in de Bijbel een woord dat *kennis* betekent, Psalm 36:10: 'Want bij U is de Fontein des levens; in Uw licht zien wij het licht.' Het woord geeft ook aan *zuiverheid*, goedheid, oprechtheid, Efeze 5:8: 'Want gij waart eertijds duisternis, maar nu zijt gij licht in den Heere; wandelt als kinderen des lichts.' Ook spreekt licht van *vreugde*, blijdschap, en echt geluk. We lezen in Psalm 97:11: 'Het licht is voor de rechtvaardige gezaaid, en vrolijkheid voor de oprechten van hart.' Soms ook geeft het aan al de *voorrechten en zegeningen der zaligheid*: Johannes 8:12: 'Jezus dan sprak wederom tot henlieden, zeggende: Ik ben het Licht der wereld; die Mij volgt zal in de duisternis niet wandelen, maar zal het licht des levens hebben.'

Zo kostelijk is nu het licht. Ze zijn licht, maar dat licht moet ook schijnen, moet hun omgeving verlichten. Dat kan zijn in hun gezin, op school, of in de maatschappij, waar de Heere hen ook gesteld heeft. Hij zegt: 'Laat uw licht also schijnen voor de mensen, dat zij uw goede werken mogen zien.' Dat licht hebben ze echter niet van zichzelf. Zoals de maan het licht ontvangt van de zon, zo kan de kerk alleen maar licht zijn en schijnen in de duistere wereld, als het licht ontvangen wordt van de Zon der gerechtigheid, van de Heere Jezus. Hij heeft in de duisternis gehangen op Golgotha's vloekheuvel. Hij was in de duisternis van Godsverlating. Daarin heeft Hij het uitgeklaagd: 'Mijn God, Mijn God, waarom hebt Gij Mij verlaten?' Deze gezegende Zaligmaker heeft een volk dat Hij uit de duisternis roept tot Zijn wonderbaar licht.

Het is *donker geworden* in de wereld. Helaas niet alleen in de wereld, maar ook in de kerk. En hoe komt dat nu? Is dat omdat de Zon der gerechtigheid Zelf niet zoveel licht meer geeft? Omdat er geen volheid van leven en zaligheid in Hem Die het Licht der wereld genoemd wordt, te vinden zou zijn? Zijn de voorraadschuren van de grote

Meerdere van Jozef wellicht niet meer zo toereikend om aan de behoeften van hongerigen te voldoen? Nee, dat kan de oorzaak niet zijn, want Jezus Christus is gisteren, heden en tot in eeuwigheid Derselfde. Hij is nog een algenoegzame Zaligmaker, Hij is nog de Bron van alle zaligheid en licht. Maar wereldgelijkvormigheid, veraf leven van Hem, het verwaarlozen van de binnenkamer, brengt donkerheid over de Kerk. Die is er ook als we ons van het Licht afwenden en ons keren naar de gebroken bakken die geen water houden. Als we ons van Christus afwenden naar een verbroken werkverbond. U zult zeggen: 'Kan dat dan nog in het leven van hen die Hem toch hebben leren kennen?' Zeker, want werken is onze eerste godsdienst en we zijn er meer toe geneigd dan tot bedelen. Het is zo nodig ontledigd te worden en op al ons werk de dood te leren schrijven en als een bankroetier naar Hem te worden uitgedreven.

Er zijn nog zoveel andere oorzaken van donkerheid: het verlaten van de eerste liefde, mensenvrees, ongelooft, zwijgen waar we spreken moesten, en spreken waar we zouden moeten zwijgen. Donker wordt het, als de Bruidegom Zich terugtrekt omdat de bruid maar liever op het bed van zorgeloosheid blijft liggen, in plaats van op te staan en Hem met vreugde te begroeten. Duisternis is er ook, als we gaan rusten op ontvangen weldaden, groot worden met onze bevindingen en het arme zondaarsleven niet beoefend wordt. Het was ook donker toen de wijze en dwaze maagden samen in slaap waren gevallen, terwijl de bruidegom zo dichtbij was. Is dat niet het beeld van onze tijd, ook van Gods Kerk? Laat ieder zichzelf maar onderzoeken.

Het was *donker geworden*, en dat zo plotseling, enkele weken geleden in grote delen van de Verenigde Staten en Canada. New York City met zijn 8 miljoen inwoners was in duisternis gehuld toen de elektriciteitsvoorziening verbroken werd. Het scheen een soort kettingreactie te zijn en niemand weet op dit moment zeker waar het precies begonnen is. In zeer korte tijd waren ook grote delen van andere staten, zoals New Jersey, Pennsylvania, Ohio, en ook het oosten van Michigan, in donker gehuld. Ook Toronto in Canada was volle-

dig in het duister. Zelfs Detroit, een miljoenenstad met zijn auto-industrie in zuid-oost Michigan, lag stil. En dat terwijl het warm en drukkend weer was. Treinen en vliegtuigen gingen niet meer. Passagiers brachten de nacht door op het vliegveld of gewoon op straat. Het was voor het eerst dat een storing zo omvangrijk was.

Vol verbazing, en misschien wel met wat leedvermaak, heeft de wereld toegekeken, hoe de grootste wereldmacht plotseling zo ontzettend kwetsbaar scheen te zijn. We hebben er in de preek ook kort naar verwezen. In deze gebeurtenis ligt immers een beeld en er valt wat uit te leren, ook voor de Kerk van vandaag.

Mensen konden niet meer naar huis, omdat treinen en vliegtuigen het af lieten weten. Tweehonderd mijnwerkers moesten onder de grond blijven. Gelukkig bleef over het algemeen het gevreesde plunderen uit. Dat is wel eens anders geweest. Duisternis biedt immers een gelegenheid voor allerlei werken die het daglicht niet kan verdragen. Als er duisternis in de kerk is, is er vaak verwarring en verdeeldheid en wat moet dat soms ook moeilijk zijn voor onze jeugd. Er was echter ook wat anders te constateren. In verschillende wijken in New York en andere plaatsen zag je dat de duisternis de mensen naar elkaar toe dreef. Ze probeerden elkaar te helpen waar dat maar mogelijk was. Dit was soms hartverwarmend.

Het is *donker geworden* in de kerk, dat valt niet te ontkennen. De schuld ligt niet bij de Heere, maar bij ons. En brenge de Heere ons maar in de schuld. Doe Hij ons die eigenen, en mocht het ons uitdrijven met de bede van de psalmist: 'Zend Uw licht en Uw waarheid dat die mij leiden.' Vraag daar maar om, jong en oud. Dat is voor iedereen zo nodig. Vraag maar of God je ogen wil openen om de duisternis te zien. Dan zul je ook in je donkere kerker de handen opheffen naar boven, de Heere aanlopen als een waterstroom, om ontferming, genade, om licht. God is het zo waard gediend te worden en Hij roept dwaze mensen die in de duisternis voorleven, zich tot Hem te wenden. Hij kan het licht maken. Gelukkig die door Woord en Geest dat in waarheid leert.

Wat zou het groot zijn, als ook in de kerken wat werd gezien van de

saamhorigheid die even te zien was in Amerika's miljoenensteden toen het donker was geworden, en dat weer bij elkaar mocht komen wat wezenlijk bij elkaar hoort. Dat er een verbinding mocht zijn in de waarheid waarin de Heere dwaze, blinde mensen onderwijst op de leer-school van vrije genade. De waarheid van onze diepe afhankelijkheid van Hem Die het Licht is. Wat kunnen we zonder het Licht doen? De waarheid, ook van de heerlijkheid, dierbaarheid en algenoegzaamheid van Hem Die het Licht is. Die blinden leidt door de duisternis van deze wereld en ze brengt tot Zijn wonderbaar Licht. De zonden maken het hier vaak nog zo donker en de strijd

kan zwaar zijn. Maar eens zal de ganse Kerk uit alle talen, volken en natiën, bijeen zijn in het nieuwe Jeruzalem, waar het licht van de zon en de maan niet meer nodig zal zijn. We lezen ervan in Openbaring 21:23: 'En de stad behoeft de zon en de maan niet, dat zij in dezelve zonden schijnen; want de heerlijkheid Gods heeft haar verlicht, en het Lam is haar Kaars.'

Daar zullen ze zich voor eeuwig mogen verheugen in het licht van Zijn vriendelijk aangezicht en Hem voor al Zijn werk de ere geven.

Een hartelijke groet uit

Michigan, ds. C. Vogelaar.

Ziekten in de Bijbel

De rode loop

En het geschiedde dat de vader van Publius, met koorts en de rode loop bevangen zijnde, te bed lag; tot dewelken Paulus inging, en als hij gebeden had, legde hij de handen op hem, en maakte hem gezond (Handelingen 28:8).

De apostel Paulus wordt in een schip naar Rome vervoerd. De stormwind Eurókydon maakt de Middellandse Zee geweldig onstuimig. Na een uitputtende reis breekt door het geweld der baren het achterschip, ergens voor de kust van een eiland onder Italië. Alle 276 dodelijk vermoede schipbreukelingen komen behouden aan land, sommigen zwemmend en anderen op planken of zich vastklampend aan een afgebroken stuk van het schip. Het blijkt het eiland Melite te zijn. Een andere naam, die vaker gebruikt wordt, is Malta. Het eiland wordt bewoond door 'barbaren'. Deze mensen worden zo genoemd omdat ze in taal en zeden niet overeenkomen met de Grieken en de Romeinen. Hoe makkelijk kunnen zij het scheepswrak tot hun buit maken! Maar zij bewijzen juist buitengewone vriendelijkheid aan de doorweekte schipbreukelingen. Vanwege de kou leggen ze een groot vuur aan. Met diep ontzag zien de eilandbewoners dat een adderbeet Paulus niet deert. Niet Paulus, maar de slang sterft. Paulus krijgt hierop

gedurende drie dagen vriendelijk onderdak bij Publius, de Romeinse regent van het eiland. Drie maanden lang mag de grote zendingsapostel op het eiland Malta zijn arbeid verrichten. Als gevangene verkondigt hij het Woord Gods. Hij richt er zelfs een gemeente op.

Rode loop

Nergens ontkomt de mens aan de bezoldiging der zonde. Ook niet op het subtropische eiland in de Middellandse Zee. De vader van Publius is ziek. In de Statenvertaling staat dat hij koorts en de rode loop heeft. Aan welke symptoom moeten we denken bij het Oudnederlandse woord 'rode loop'? In de Engelse King James Bijbel staat 'bloody flux' (bloederige afgang). De predikant Johan Jacob Schmidt geeft in zijn *Bybelsche Medicus* (1768) een prachtige omschrijving: 'Zy is ook, inderdaad, eene waare opvreecing en verteering der darmen, die den mensch dikwijls tot den stoelgang dwingt, zoo dat hy, onder 't lyden van groote smerten en hevige krimpelingen, zeer veel slymige stolsen, bloed en etter, loost.' Thans spreken we over bloederige diarree.

De combinatie van bloederige diarree en koorts doet sterk denken aan een infectieziekte. Vooral in de tropische en subtropische gebieden zijn infecties algemeen. Aan welke

infectieziekte moeten we denken bij rode loop? Deze vraag is niet zo moeilijk te beantwoorden. De schrijver van het boek *Handelingen*, de arts Lukas, gebruikt in de Griekse grondtaal namelijk een medische term: *dysenterion*. Het woordje *dys* betekent slecht of moeizaam en *entera* ingewanden of darmen. Het hele woord betekent dus ingewands- of darmziekte. Nog steeds spreken we in de huidige geneeskunde over dysenterie.

Dysenterie

Er zijn twee soorten dysenterie te onderscheiden: parasitaire dysenterie en bacteriële dysenterie. De eerste vorm ontstaat doordat een parasiet (*Entamoeba histolytica*) het slijmvlies van de dikke darm beschadigt. Hierdoor komt er bloed bij de ontlasting. Thans is dit ziektebeeld goed te behandelen met medicijnen. Kenmerkend voor deze vorm van dysenterie is dat de temperatuur normaal blijft.

Maar de vader van Publius had koorts! Daarom weten we dat hij zeer waarschijnlijk geen parasitaire dysenterie had, maar juist *bacteriële dysenterie*. Deze besmettelijke en wereldwijd voorkomende aandoening, die wél met koorts gepaard gaat, wordt ook wel *shigellose* genoemd. De verwekker is namelijk een bacterie met de naam *Shigella*. De Japanse bacterioloog Kiyoshi Shiga beschreef deze bacterie in 1898 voor het eerst. Er zijn vier groepen *Shigella* bacteriën te onderscheiden. Eén ervan, die ook in Nederland nog voorkomt, geeft een vrij milde infectie. Andere groepen, die tegenwoordig meer in de tropische en subtropische landen voorkomen, hebben een ernstiger beloop en leiden vooral bij kinderen dikwijls tot de dood. Wereldwijd sterven nog steeds jaarlijks één miljoen mensen aan bacteriële dysenterie. Ook uit onze eigen vaderlandse geschiedenis is bekend dat, met name in de achttiende eeuw, veel mensen stierven tijdens rode loop epidemieën. Een sterfte van vijf procent van de bevolking was bij een flinke dysenteriegolf niet ongebruikelijk.

De ziekte begint acuut met koorts, hevige buikkramp en waterige diarree. Iets later ontstaat bijmenging van slijm en bloed. Bij een normale weerstand verdwijnen de verschijnselen meestal vanzelf na een aantal

dagen. Gebeurt dat niet, dan is bacteriële dysenterie tegenwoordig goed te behandelen met een antibioticum. Met hygiëne (goede sanitaire voorzieningen, handenwassen e.d.) en een zorgvuldige voedselbereiding is de ziekte te voorkomen.

De genezing

De vader van Publius ligt dus met dysenterie op bed. De koorts sloopt zijn lichaam. Zijn levenskracht vloeit weg. Het lijkt erop dat het ziekbed een sterfbed wordt. Als Paulus dit hoort, betreedt hij de ziekenkamer. De apostel Paulus bidt tot de God des Levens om genezing. Vervolgens legt hij de handen op de patiënt en maakt hem, één met Christus zijnde, gezond. In het huis van Publius is een wonder gebeurd! Dat maakt grote indruk. Snel verbreidt zich het grote nieuws. Opeens blijkt het idyllische eiland Malta een ziekenhuis vol zieken te zijn. De patiënten stromen toe en... worden genezen.

Het is waarschijnlijk dat de andere zieke eilandbewoners ook middellijk werden genezen. We mogen namelijk aannemen dat dokter Lukas, die

ook tot de schipbreukelingen behoorde, een belangrijk aandeel in hun genezing heeft gehad. Want als Lukas schrijft over de dankbaarheid van de bevolking, doet hij dat in de wij-vorm: 'Die *ons* ook eerden' (28:10). Tevens suggereert de Griekse uitdrukking voor 'en werden genezen' een medische behandeling. We hoeven niet veel fantasie te hebben om in het gebruikte Griekse woord *etherapeuonto* ons Nederlandse woord therapie te lezen (28:9). Iedere genezing, zonder of met therapie, is een wonder. Ook in onze tijd met z'n vele moderne middelen.

Herbergzaamheid

In Hebreëën 13:2 klinkt de oproep van de apostel om de herbergzaamheid niet te vergeten, 'want hierdoor hebben sommigen onwetend engelen geherbergd'. Wat werd de gastvrijheid van Publius aan Paulus en de zijnen rijk beloond! De Heere is niet karig voor hen die goedheid bewijzen aan Zijn volk in nood.

Capelle aan den IJssel,
H.J. Agteresch.

Hoe moet het dan verder? Ik schaam me en voel me verdrietig over de opstandige vragen die in me opkomen. Kunt u me helpen?'

Dit meisje kan er thuis niet over praten. Waar zou ze dan met haar vragen terecht kunnen? 't Zou fijn zijn als de drempel zo laag is dat ze met haar vragen bij een ambtsdrager terecht kan. Gelukkig gebeurt dat ook wel. Soms spontaan na een cate-

Ogenblikjes

Wetskernen - 4

Geen andere goden (over het enig Wezen Gods)

Exodus 20:3

De komende tien stukjes worden wij geplaatst voor de spiegel van Gods wet. Als zaligmakend het ontdekkend licht van Gods Geest op de spiegel valt, blijft er - wie we ook zijn - telkens verslagenheid des harten over. Het licht maakt openbaar, al wat verborgen is. Voor een God, Die goed en recht is! In die weg komt er plaats voor de blijde tijding van het Evangelie, dat ons verlossing meldt. En dat door Christus, Die sprak tot God: Ik draag Uw heil'-ge wet, die Gij de sterv'ling zet, in 't binnenst' ingewand.

Gij zult geen andere goden voor Mijn aangezicht hebben, zo luidt het eerste gebod. Want: Ik ben God en behalve Mij is er geen God! U antwoordt: ik bid niet tot Allah, vereer geen Maria, ben geen Jood of lid van een sekte; ik heb zelfs geen muziekster of sportidool. Toe, zijn er voor u écht geen schepselen, waarop u uw vertrouwen zet?

Méér nog: bedenk, dat in de gehoorzaamheid aan uw boze wil, bij iedere overtreding van elk gebod, u zich stelt boven de wet, en daarmee boven de Wetgever, dus boven God! O zie toch, dan bent u zélf die 'andere god' voor Gods aangezicht... O, wee mij, dat ik zó gezondigd heb!

Tholen, ds. C. de Jongste

Een appél op jongeren van 16 jaar en ouder...

Misschien ben jij wel met een Daniëlkamp mee geweest deze zomer. Dan is op jouw kamp ook het thema 'Genademiddelen' besproken. Op het jeugdkamp waar ik geweest ben, hebben we over dit onderwerp een goed gesprek gehad. 't Was fijn te merken dat veel jongeren willen nadenken over bijbellezen, het luisteren naar Gods Woord, de prediking, het werk van de Heilige Geest en de sacramenten. Er kwamen ook goede vragen. Over de bekering: hoe werkt de Heere dat? Kan je verstand een sta in de weg zijn? Blijft de ellendekennis, ook na de bekering? Komen verdriet en moeite van God of van de duivel? Wat is de betekenis van de doop als je nog onbekeerd bent? Is het erg als je niet gedoopt bent?

In het gezin

Er leven misschien ook bij jou wel

veel vragen. Ik hoop dat jij met deze vragen ook thuis terecht kunt. Het is een voorrecht als de sfeer in jullie gezin zo is dat ook over persoonlijke en tere vragen gesproken kan worden. Helaas is dat niet altijd het geval. Ik weet van jongeren die daar verdriet over hebben. Ze zouden er met vader of moeder wel over willen praten, maar ze durven het niet. Er wordt thuis over de dingen van de Heere en Zijn dienst niet gesproken. Wat is dat erg. Onlangs kreeg ik een brief van een meisje van 17 jaar. Ze schreef: 'Ik raak steeds meer in m'n problemen verstrikt. Ik ga alles steeds meer als een straf van God zien. Daarom durf ik eigenlijk niet meer te bidden. Ik heb alleen maar waarom-vragen, maar die kan ik niet voor de Heere neerleggen. Maar als ik niet bid kan ik niet bekeerd worden. In de Bijbel staan wel troostwoorden, maar ze raken me niet.

chisatieles. Ik ben er zeker van dat een ambtsdrager het waardeert als jij je probleem met hem bespreekt.

Tegen jou wil ik zeggen: je ouders blijven op de eerste plaats. Probeer er thuis toch maar over te praten. Ook al hebben jouw ouders geen pasklaar antwoord op jouw vragen, toch is het gesprek belangrijk. Je kunt er over beginnen naar aanleiding van de preek of naar aanleiding van iets wat je gehoord hebt of mee-gemaakt hebt.

De jeugdvereniging

Belangrijk is dat je meedoet met de godsdienstles op school en tijdens de catechisatieles. Stel je vragen. En vooral: doe ook mee op de jeugdvereniging. Straks start het nieuwe verenigingsseizoen weer. Er wordt door jongeren van jouw leeftijd uitgekeken naar jouw komst. De JeV biedt een unieke mogelijkheid om met jongeren van jouw leeftijd de vragen te bespreken die op je afkomen. Als je dat nu niet doet, krijg je er later spijt van. Elke jongere die niet meedoet op de jeugdvereniging laat een kans liggen. Waarom zou je je kostbare tijd wel benutten om allerlei andere dingen te doen, en niet bezig te zijn met vragen waarop je geen antwoord weet en die intussen wel op je afkomen in de wereld van vandaag?

Misschien zeg je wel: ik heb niet van die moeilijke vragen. En een inleiding houden op de JeV, dat zie ik al helemaal niet zitten. 't Gaat gelukkig op de JeV niet altijd over moeilijke vragen. Maar misschien mag jij voor dat meisje van 17 een hand en een voet zijn. Wat is het een voorrecht als je als jongeren van de kerk elkaar tot steun kunt zijn. Veel jongeren van jouw leeftijd komen elke dag in aanraking met opvattingen die regelrecht in strijd zijn met Gods Woord. Elke dag komen er verzoeken op je af. Misschien ga je deze week weer beginnen op school. Elke dag met de trein naar school? Elke morgen de *Spits* of de *Metro*? Daarin worden de zonden van deze tijd je op een presenteerblaadje aangereikt. En ben je dan thuis, voordat je naar school ging, al begonnen met gebed en met het lezen van een stukje uit de Bijbel? Temidden van de vele verleidingen die op je afkomen, kun je alleen staande blijven als je mag strijden met het zwaard des Geestes, hetwelk is Gods Woord (Efeze 6:17).

Wat de Heere van je vraagt

Van nature hebben we genoeg aan wat 'de wereld' ons geeft en biedt. Of je nu jong bent of al ouder, de Heere zegt dat we rijk en verrijkt zijn en aan geen ding gebrek hebben (Openbaring 3:17). Dan weten we niet dat we in onszelf arm en naakt zijn. En juist daarom is het zo nodig dat we onze tijd goed benutten. Dat is wat de Heere van je vraagt. Gebruik de middelen die de Heere Zelf aanwijst. 'Zoekt de HEERE, terwijl Hij te vinden is, roep Hem aan terwijl Hij nabij is'. Je zult het ongetwijfeld met mij eens zijn dat we veel tijd niet goed besteden. Als je op zaterdagavond gaat stappen, omdat je zondag toch al naar de kerk moet, dan zit je fout. Dat voel je wel. 't Kan ook anders. Veel jongeren nemen met genoegen deel aan het verenigingswerk. Fijn dat ze die keus maken! Dat geeft meer inhoud aan je leven. Vriendschap met jongeren van de kerk. Samen bezig-zijn rond het Woord; de middelen waar-

nemen die de Heere geeft, dat is de bijbelse weg. En als het Woord op de vereniging opengaat, dan is dat het Woord waarin Christus zondaren nodigt. Laat dat ook het belangrijkste blijven op jullie JeV. 'Onderzoekt de Schriften', zegt de Heere Jezus: 'Die zijn het die van Mij getuigen'. Besteed daarom je beste tijd niet in het dienen van deze wereld. Het is niet waar dat een zaterdagavond in de disco je meer te bieden heeft. De Heere heeft veel meer te bieden, en Hij is het waard om gediend te worden.

Daarom: doe mee met jullie plaatselijke JeV. Daar ligt jouw eerste taak. 't Is niet zo dat je alleen buiten je gemeente aan jongerenactiviteiten kunt deelnemen. Betrek in jouw gemeente je leeftijdsgenoten er bij. Bid of de Heere van de oogst het jeugdwerk zo zou willen zegenen, dat het voor jou eeuwigheidswinst mag brengen.

Kamerik,

J. H. Mauritz.

Abraham Capadose (1795-1874)

Een Israëliet zonder bedrog

(3)

Teleurstellingen

De eerste aan wie Capadose na zijn bekering zijn hart trachtte te openbaren was zijn beminde moeder. Toen hij tijdens een wandeling deze zaak voorzichtig aansneed kreeg hij te horen, dat een ieder, die zijn plicht betrachtte als een braaf mens, Gode wel aangenaam zou zijn. Hoewel zij hem waarschuwde zich niet door zijn sterke verbeeldingskracht te laten vervoe- ren, bleek zij naderhand wel te hebben begrepen wat er aan de hand was. Aangezien Capadose meestal in het gezelschap van zijn oom verkeerde, voelde hij dagelijks meer de noodzaak deze over zijn zieletoestand aan te spreken. Dit klemde te meer daar deze reeds op leeftijd was gekomen en zijn gezondheidstoestand te wensen overliet. Hij beschouwde zijn neef, die hij met weldaden had overladen, immers als zijn aangenomen zoon en als de onmisbare steun van zijn ouderdom. In deze tijd vermeldde de dagbladen de overgang van een zekere Hamburgse rabbijn naar het Christendom. Deze had tevens in de synagoge getuigenis van zijn geloof gegeven en was

elders, als voorganger in een protestantse kerk, aangenomen. Toen oom Immanuël uitsprak een dergelijke overtuiging, wanneer zoiets uit onbaatzuchtige bedoelingen geschiedde, te willen respecteren, greep Capadose de gelegenheid aan om eveneens voor zijn overtuiging uit te komen. Aanvankelijk reageerde de aangesprokene enigermate geschokt. Hij vreesde dat zijn neef zijn verstand had verloren. Toen Capadose, die veronderstelde dat zijn oom de strekking van zijn belijdenis niet voldoende had begrepen, de volgende dag echter op de zaak terugkwam, ontstond volgens Capadose 'een der ontroerendste tooneelen.' Zijn oom 'sloeg zich op de borst, vervloekte zijn dag en riep in bitterheid zijner ziel uit, dat ik zijne grijze haren met droefheid ten grave zou doen dalen.' Toen hij later wat gekalmeerd was, probeerde hij zijn neef met verstandelijke overreding tot andere gedachten te brengen. Nadat dit middel had gefaald, begon zijn oom hem met grievende spot en hoon te kwellen. Toen ook dit niet de gewenste uitwerking had aangezien zijn neef dit lijdzaam onderging, ont-

zag hij zich niet de Naam van Christus te lasteren. Dit werd Capadose te veel. Hij plaatste zich recht tegenover zijn oom en verklaarde nadrukkelijk diens huis, wanneer een dergelijke uitspraak werd herhaald, terstond te zullen verlaten. Deze houding bracht de grijsaard voorlopig tot bezinning.

Nog dieper teleurstelling wachtte de jonge christenjood in het ouderlijk huis. Zijn vader, die een emotioneel en opvliegend karakter bezat en later helaas tot krankzinnigheid verviel, wist zich bij de belijdenis van zijn zoon nauwelijks te beheersen. Menige grievende belediging moest deze zich bij nagenoeg elke ontmoeting in de familiekring laten welgevalen. Eens greep zijn vader hem bij zijn arm en bracht hem bij zijn moeder, die ziek van verdriet in een hoek van de kamer zat en wierp hem het verwijt in het gezicht: 'Zie daar uw werk! Gij zijt de moordenaar van uw moeder.' Zijn vader, die de laatste levensjaren in een inrichting werd verpleegd, beschouwde hem als de enige oorzaak van alle rampen en wilde hem niet meer ontvangen.

Bemoedigingen

In het diepst van zijn ziel gegriefd, maar ook geschokt verliet Capadose de ouderlijke woning. Hij doorkruiste als wezenloos de straten totdat hij bij de stadspoort kwam. Toen ontving hij op opmerkelijke wijze ondersteuning in zijn smart. 'Nauwelijks had ik de brug betreden,' zo schrijft hij, 'of een schitterende regenboog vertoont zich op eens voor mijne beschreide oogen en trekt mijne aandacht tot zich. Aangrijpende het teeken der goddelijke belofte, roep ik uit: "Ziedaar de God des eeuwigen Verbonds!"' Het was alsof hij van een zware last werd bevrijd en 'een vertroostende balsem' in zijn hart werd uitgesgoten. Christus had het bruisen der zee doen bedaren! Had Da Costa zijn overtuiging aanvankelijk nog geheim weten te houden, die van Capadose werd door het ingrijpend conflict in de familiekring ruchtbaar. Hierdoor werd het tijdstip van de reeds genoemde openbare doopsbediening te Leiden bespoedigd. Bilderdijk, die bij deze gelegenheid een "zegengroet" aan Da Costa en zijn jonge vrouw had uitgesproken, liet zich ook ten aanzien van Capadose niet onbetuigd. In een aan Capadose gewijd gedicht sprak hij over de jonge Israëliet die 'door bloed en vriendschapsbanden aan het hart

van zijn Kweekling naauw verknocht' was geworden. Aangezien Bilderdijks gedichten op ruime schaal werden gelezen, had dit de betekenis van een publiek gebaar. Evenals Da Costa nam Capadose schriftelijk afscheid van de synagoge en sloot hij zich aan bij de "Nederduitsch Hervormde of Gereformeerde Kerk."

Korte tijd na deze gebeurtenis ontving Capadose een brief van zijn oom. Hierbij ontving hij de mededeling dat hij, hoewel hem de woning niet werd ontzegd, bij zijn komst niet meer over zijn godsdienstige gevoelens mocht spreken. Capadose betrok nu na zijn terugkeer in Amsterdam twee kleine kamers, waar hij 'in de eenzaamheid met God een vreugde en hemelse blijdschap genoot, welke alle verstand te boven gaat.' Met de hier genoemde woorden besluit de jonge christenjood zijn aangrijpende bekeringsgeschiedenis. Vervolgens geeft hij nog een uitvoerige beschrijving van de bekering en het overlijden van zijn beminde broeder Joseph. Hierin worden ook nog de strijd en beproeving, die uit deze bekering waren voortgevloeid, vermeld. Vervolgens wekt hij zijn broeders in het geloof op zich in hun liefde met hem te verenigen in het gebed voor 'eene dierbare moeder, die twee broeders onder het hart gedragen heeft, aan wie Christus Zijne genade verheerlijkte.' Tenslotte spreekt

Capadose nog de hoop uit dat de door hem geschreven geschiedenis, door middel van de de leiding Gods, in handen mag komen van sommige kinderen Abrahams, die niet het geloof van Abraham hebben.

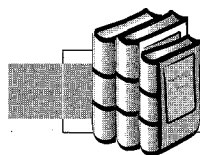
Vergelijking

David Kalmijn trekt in zijn rijk gedocumenteerd academisch proefschrift een vergelijking tussen de bekering van Da Costa en die van Capadose. Hierbij constateert hij zowel een grote mate van overeenkomst als ook van verschil. Da Costa had volgens genoemde auteur eerder dan zijn vriend voor het Christendom gekozen, een nauwer binding aan het Jodendom gehad en in veel sterker mate de invloed van Bilderdijk ondergaan. Evenals Da Costa ontkende echter ook Capadose dat Bilderdijk opzettelijk heeft getracht zijn Joodse leerlingen tot het Christendom te bekeren. Hoe verontwaardigd was hij niet toen Bilderdijk in zijn voor Da Costa bestemde gedicht hierop had gezinspeeld! Capadose zelf heeft hiervan gezegd: 'Schoon hij mij vóór mijne bekeering nooit over het Christendom gesproken heeft, oefende hij evenwel een zeer gewichtigen en heilzamen invloed op mijn hart uit.'

(wordt vervolgd)

Barneveld,

W. van der Zwaag.

Boekennieuws

J.C. Troost en C. den Braber, Geweid bij de stromen, 1928-2003, 75 jaar Gereformeerde Gemeente Middelharnis. ISBN 90-80741-62-0; 368 blz.; prijs: € 29,95.

Dit boek beschrijft de geschiedenis van de Gereformeerde Gemeente van Middelharnis. Op verzoek van de kerkenraad hebben de heren Troost en Den Braber zich van hun taak gekwetend. Het feit dat de notulen van de kerkenraadsvergaderingen over de periode 1937 tot 1955 zoek zijn geraakt, heeft hun werk aanzienlijk bemoeilijkt. Gelukkig waren de notulen van de ledenvergaderingen over die periode wel beschikbaar. De schrijvers zijn erin geslaagd een mooi boek tot stand te brengen, rijk geïllustreerd en van vele anecdoten en persoonlijke gegevens voorzien. De (mooie) titel van het boek is ontleend aan Ezechiël 34:13: 'En Ik zal ze uitvoeren van de volken, en zal ze vergaderen uit de landen, en brengen ze in hun land; en Ik zal ze

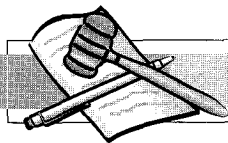
weiden op de bergen Israëls, bij de stromen en in alle bewoonbare plaatsen des lands.' Men heeft het zich bij het samenstellen van dit boek niet gemakkelijk gemaakt: het ontstaan van onze gemeente te Middelharnis is in het brede verband geplaatst van de geschiedenis van de Hervorming en van de Afscheiding in ons land. Voordat de gemeente van Middelharnis werd geïnstitueerd, liepen verschillende mensen uit Middelharnis en Sommelsdijk naar Dirksland. Geschetst wordt, hoe vanuit Dirksland eerst voorzichtige, later meer gerichte pogingen werden ondernomen de ontstane afdeling te Middelharnis tot een zelfstandige gemeente te doen worden. In het einde van de twintiger jaren van de vorige eeuw mocht het zover komen.

De gemeente werd in de 75 jaren van haar bestaan vijfmaal door een predikant gediend: door respectievelijk G. Zwerus, G. Mouw, Th. van Stuijvenberg, H. Ligtenberg en J. Karels. Slechts de laatste

is van dit vijftal nog in leven. Bijzonder aardige feiten worden in het boek vermeld. Zo is bijvoorbeeld te lezen dat ds. J.B. Bel, die jarenlang consulente van de gemeente is geweest, door ds. G.H. Kersten placht aangeduid te worden als 'de bisschop van de zeven gemeenten van Klein-Azië', dit omdat in zijn tijd op Goeree-Overflakkee zeven gemeenten waren (154). Ook treffend is de historie over het 'bijna aannemen' van een beroep naar Middelharnis door ds. J.D. Barth (137). Dat de Heere geoeffend volk in Middelharnis heeft gehad, blijkt uit het hoofdstukje dat de titel 'Koningskinderen' draagt (181-187). Het is altijd verleidelijk uit een boek als dit te citeren, maar daar leent een korte boekbe-

spreking zich niet voor. Uit dit boek wordt wel duidelijk dat ook op Flakkee de kerk des Heeren zich heeft gekenmerkt door aan de ene kant veel menselijks (ook dat wordt eerlijk beschreven), maar aan de andere zijde de onverdiende trouw des Heeren. Aan de inmiddels indrukwekkende rij van gedenkboeken van plaatselijke Gereformeerde Gemeenten is een lezenswaardig exemplaar toegevoegd. Men kan dit fraai uitgevoerde boek bestellen bij Boekhandel Van der Boom te Sommelsdijk; telefoon: (0187) 482614; e-mail: vanderboom@gofree.nl.

Capelle aan den IJssel,
ds. A. Moerkerken.

Kerknieuws

Beroepen:

te Oudemirdum: ds. J. Schipper te 's-Gravenpolder;
te Urk: ds. E. Hakvoort te Zwijndrecht.

KERKELIJK JAARBOEK Herhaald bericht

Preekbeurtenregeling gemeente Borssele

De regeling van de preekbeurten wordt vanaf heden waargenomen door D. van de Graaf, Plein 31, 4454 AV Borssele. Tel. 0113-351795.

Berichten

DISTRICT OOST +16 TE APELDOORN

Op D.V. 13 september hoopt ds. A. Schreuder een appèlavond te verzorgen over Bid en Werk. De bijeenkomst wordt gehouden in het kerkgebouw van de Gereformeerde Gemeente te Apeldoorn (Graaf van Lijndenlaan 9) en begint om 19.30 uur.

DISTRICT ZUID-WEST

Op D.V. 13 september 2003 wordt er weer een districtsavond gehouden. Het thema luidt: "Jij en het Heilig Avondmaal; niet in de kerk komen of juist aangaan?" De inleiding zal gehouden worden door ds. G.J. van Aalst. We beginnen om 19.30 uur in het kerkgebouw van de Geref. Gem. te Oud-Beijerland, Bethabarakerk, Jan Lievenslaan 12.

UITNODIGING DISTRICTSAVOND VAN DISTRICT WEST JBGG

Op D.V. zaterdag 13 september zal er een districtsavond worden gehouden in het kerkgebouw van de Gereformeerde Gemeente te Leiderdrop, Hoofdstraat 73. Dhr. R. Zwemer zal een inleiding houden. Onderwerp: 'Tijd is genade'. De avond begint om 19.45 uur.

APPÈLAVOND +16 DISTRICT ZUID

Zoals gewoonlijk beginnen we het nieuwe seizoen met een appèlavond. Deze keer

komen we bij elkaar in de Elimkerk van de Geref. Gemeente in 's Gravenpolder, Langeweg 61. Het thema dat op deze avond centraal staat is: 'Zwem jij tegen de stroom in?' (over christen zijn in en buiten de Tweede Kamer). Mr. C.G. van der Staaij, Tweede Kamerlid van de SGP, is de spreker. De bijeenkomst wordt gehouden op D.V. zaterdag 20 september om 19.30 uur.

TOERUSTINGBIJENKOMSTEN VOOR EVANGELISATIEWERK ON- DER VOLWASSENEN EN KINDEREN

Voor het eerst organiseren we gecombineerde toerustingavonden. Het eerste deel van de bijeenkomst is een algemeen gedeelte. Het tweede deel wordt er gesplitst. Er is een toespitsing voor de vrijwilligers van de kinderclubs en één voor het evangelisatiewerk onder volwassenen. Thema: **Evangeliseren in een postmoderne cultuur.**

1. Algemene lezing: Leven in een postmoderne cultuur door evang. G. Baan
2. Naar de praktijk
 - a. Verwerking kinderwerk: De leefwereld van buitenkerkelijke kinderen
 - b. Evangelisatiewerk volwassenen: Het evangelisatiegesprek met de postmoderne mens.

Deze avonden beginnen om 19.30 uur en worden georganiseerd in het kerkgebouw van de plaatselijke Geref. Gemeente. Kampen 30 september, Woerden 1 oktober,

Middelburg-Zuid 8 oktober. Kerkenraadsleden, leden van (kinder)evangelisatiecommissies, maar ook anderen belangstellenden zijn hartelijk welkom. Opgave en informatie: mev. J. Janse, 033-4631036.

+16 INSTRUCTIEAVONDEN JEUGDBOND

In oktober organiseert de Jeugdbond een drietal instructieavonden in Rotterdam-Alexanderpolder, Amersfoort en Goes, bedoeld voor voorzitters en bestuursleden. Ervaren 'collega'-voorzitters en een jeugdwerkadviseur zullen inleidingen houden over 'Leiding geven aan een +16' en 'Verwerken', geïllustreerd met voorbeelden uit de praktijk.

Locaties: Rotterdam-Alexanderpolder, Amersfoort en Goes (kerkgebouw Geref. Gem.) Data: resp. 15, 22 en 29 oktober
LET OP: ANDERE PLAATSEN EN DATA!
Doelgroep: voorzitters en bestuursleden +16
De leiding van deze instructieavonden berust bij Laurens Kroon en Sandor van Leeuwen, jeugdwerkadviseurs +16.
Opgeven bij Rineke Poot. Tel.: 0348-489948. Fax: 0348-483466. E-mail: c.poot@cbgg.nl.

0900-4400044 10ct/min

Luisterlijn

U kunt ons bellen:

- op maandag-, donderdag- en vrijdagavond van 19.00-22.30 uur.
- op dinsdagmorgen van 9.00-12.00 uur
- op woensdag- en zaterdagmiddag van 13.30-17.00 uur.

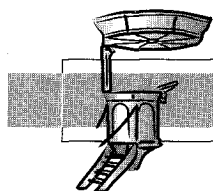
De telefonische dienstverlening in onze gemeenten via Luisterlijn is na enkele maanden weer in dienst. Het nummer is gewijzigd. U kunt Luisterlijn per 1 september bereiken op 0900-4400044. Kosten 10 ct/min. Hulpvragers wordt geadviseerd contact op te nemen met het pastoraat of een vertrouwenspersoon uit de naaste omgeving. Hebt u echter niemand waar u terecht kunt of wilt u anoniem raad vragen? Bel dan Luisterlijn.

STUDENTENKRING EDE-WAGENINGEN

Op D.V. 9 september zal de studentenkring Ede-Wageningen weer voor de eerste keer in het nieuwe seizoen bij elkaar komen. Ga jij dit jaar studeren in Ede of Wageningen, of studeer je hier al langer en heb je ons nog steeds niet ontdekt? Kom ook! We beginnen deze avond om 18.00 uur in de Chr. Ger. Kerk "De Tabernakel", Verlengde Maanderweg 146 in Ede. Eerst gebruiken we met elkaar een maaltijd. De rest van de avond zal vooral bedoeld zijn om elkaar wat beter te leren kennen.

De data van de overige kringavonden van het eerste half jaar zijn: 23 september, 7 en 21 oktober, 4 en 18 november en 2 en 16 december. De avonden beginnen standaard om 19.45 uur.

Als je meer informatie wilt kun je altijd bellen naar Nicolien van Rijn (06-48964098) of Christel Anker (0318-4155960 of 06-21988561).

Predikbeurten

ZONDAG 7 SEPTEMBER 2003

Aagtekerke 9.30 en 14.30 en 19.00 uur leesdienst; Aalburg 9.30 en 18.00 uur ds. J. de Pater; Aalst 14.30 uur ds. J. de Pater; Alblasserdam 9.30 en 16.30 uur ds. B. van der Heiden; Amersfoort 9.30 en 16.30 uur leesdienst; Amsterdam-Noord (Melkweg 16) 10.00 en 16.30 uur stud. Terlouw; Apeldoorn 10.00 en 17.00 uur ds. Meeuse; Arnhem 10.00 uur ds. Kattenberg en 16.00 uur leesdienst; Barneveld 9.30 en 19.00 uur leesdienst; Beekbergen 10.00 en 19.00 uur ds. Hogchem; Benthuizen 19.15 uur ds. Zippro; Berkenwoude 19.00 uur ds. Kattenberg; Boskoop 9.30 en 16.30 uur ds. Golverdingen; Breda 15.00 uur stud. De Heer; Capelle a/d IJssel-Middelwatering 10.00 en 16.30 uur leesdienst; Capelle a/d IJssel-West 10.00 en 17.00 uur leesdienst; De Valk-Wekerom 9.30 en 19.00 uur ds. Van Boven; Deventer 14.30 uur ds. L. Blok; Dinteloord 15.00 uur stud. Van Manen; Dordrecht 10.00 en 17.00 uur ds. P. Mulder; Drachten 9.30 en 19.00 uur ds. Hoogerland; Elspeet 10.00 en 18.30 uur ds. Vermey; Emmeloord 14.30 uur ds. Meeuse; Ermelo 9.30 en 18.30 uur ds. L. Blok; Gorinchem 14.30 uur ds. Melis; Gorinchem 14.30 uur ds. Melis; Gouda 9.30 en 16.30 uur ds. Clements; 's-Gravenhage 10.00 en 16.30 uur ds. Driessen; 's-Gravenpolder 9.30 en 14.00 en 18.00 uur leesdienst; Groningen 9.45 en 15.30 uur ds. Vreugdenhil; Hardinxveld-Giessendam 9.30 en 18.00 uur ds. W.J. Karels; Hendrik-Ido-Ambacht 10.00 uur ds. Bac en 15.30 uur ds. Verweij; Hilversum 15.30 uur ds. W. Harinck; Hoofddorp 9.30 en 19.00 uur ds. Boogaard; Houten 11.00 en 16.30 uur ds. Van der Net; Kampen 9.30 en 15.00 uur stud. Beens; Kapelle-Biezeling 9.30 en 18.00 uur (H.D.) ds. Tanis en 14.00 uur leesdienst; Klaaswaal 9.30 en 18.00 uur ds. Van Aalst; Kootwijkerbroek 10.00 en 19.00 uur ds. Schipper; Krabbendijke 9.30 en 18.00 uur ds. Verschuure en 14.00 uur leesdienst; Krimpen a/d IJssel 16.30 uur ds. Baaijens; Leerdam 14.30 uur ds. P. Mulder; Leiderdorp 10.00 uur en 16.00 uur ds. Neele; Meeuwen 9.30 en 18.00 uur stud. De Heer; Middelburg-Centrum 9.30 en 18.30 uur ds. Paul en 14.30 uur ds. Kleppe; Middelburg-Zuid 9.30 en 18.30 uur ds. Van Gelder en 14.00 uur leesdienst; Middelharnis 9.30 en 18.00 uur ds. J. Karels; Mijdrecht 10.00 uur ds. Van Eekveld en 15.30 uur ds. Visscher; Moerkapelle 19.00 uur stud. Terlouw (doventolk); Nieuw Beijerland 9.30 en 18.00 uur ds. De Wit; Nieuwdorp 18.30 uur ds. A.B. van der Heiden; Nieuwer ter Aa 19.00 uur ds. Van der Net; Nieuwerkerk Zld 9.30 en 15.30 uur ds. Gunst; Nijkerk 9.30 en 18.30 uur ds. Visscher; Nunspeet 9.30 en 15.00 uur (H.D.) ds. Schot; Oosterend-Texel 10.00 en 18.00 uur ds. Van Dijk; Oosterland 10.00 en 14.30 en 18.30 uur stud. Bakker; Oostkapelle 9.30 en 15.00 uur ds. A.B. van der Heiden; Opheusden 10.00 en

18.30 uur ds. J. Karens; Oud Beijerland 9.30 en 18.00 uur ds. Van Krimpen; Poederoyen 14.30 uur ds. Hakvoort; Poortugaal 9.30 en 15.00 uur kand. Pater; Puttershoek 14.30 uur ds. De Wit; Rhenen 10.00 en 17.30 uur ds. Veenendaal; Ridderkerk 14.30 uur ds. Van Krimpen; Rijssen-Noord 9.30 en 18.30 uur (H.D.) ds. Van Dieren en 14.30 uur leesdienst; Rijssen-West 9.30 uur ds. Mol en 15.00 uur ds. Van Dieren; Rijssen-Zuid 9.30 en 18.30 uur ds. Schreuder en 14.30 uur leesdienst; Rotterdam-Alexanderpolder 16.30 uur ds. Kattenberg; Rotterdam-Centrum 10.00 en 17.00 uur ds. Mijnders; Rotterdam-IJsselmonde 9.30 en 18.00 uur ds. Verweij; Rotterdam-Zuid 10.00 uur (H.A.) en 16.30 uur ds. Silfhout; Rotterdam-Zuidwijk 10.00 uur ds. Moerkerken; Scherpenisse 9.30 en 18.30 uur ds. Brugge en 14.00 uur leesdienst; Scherpenzeel 10.00 en 18.30 uur ds. P. Blok; Scheveningen 10.00 en 17.00 uur ds. Zippro; Sint Philipsland 9.30 en 18.30 uur stud. Van Manen; Soest 19.00 uur ds. Schot; Spijkenisse 19.00 uur ds. Silfhout; Sprang Capelle 14.30 uur ds. M. Karens; Terneuzen 10.00 en 15.30 uur ds. C. Harinck; Terwolde-De Vecht 9.30 en 14.30 uur ds. Tuinier; Tholen 10.00 en 18.30 uur ds. De Jongste en 14.30 uur leesdienst; Tricht-Geldermalsen 10.00 en 18.30 uur ds. Hakvoort; Uddel 10.00 en 18.30 uur ds. Mouw; Utrecht 16.30 uur ds. Van Eekveld; Veen 9.30 en 18.00 uur ds. Melis; Veenendaal 9.30 en 17.00 uur ds. Sonneveld; Vlaarding 19.00 uur ds. Clements; Waarde 9.30 en 18.00 uur ds. Hofman en 14.00 uur leesdienst; Waardenburg 10.00 en 18.30 uur ds. Mondria; Wageningen 10.00 en 18.30 uur ds. F. Mulder; Werkendam 10.00 uur (H.D.) en 18.00 uur ds. M. Karens; Westkapelle 9.30 en 18.30 uur ds. Kleppe; Wierden 15.00 uur ds. Schreuder; Woerden 10.00 en 18.30 uur ds. W. Harinck; Wolphaartsdijk 14.30 uur ds. Tanis; Yerseke 9.30 en 14.00 uur leesdienst en 18.00 uur ds. Van der Poel; Zeist 10.00 en 18.30 uur leesdienst; Zwijndrecht 9.30 uur ds. Baaijens en 15.00 uur ds. W.J. Karels.

DINSDAG 9 SEPTEMBER 2003

Berkenwoude 19.30 uur ds. Veenendaal; Borssele 19.30 uur ds. F. Mulder; Hellevoetsluis 19.30 uur ds. Tanis; Hoogvliet 19.45 uur ds. Brugge; 's-Gravenpolder 19.30 uur ds. De Wit (voor Israël); Kootwijkerbroek 19.30 uur (H.D.) ds. W.J. Karels; Ouddorp 19.30 uur ds. Van der Net; Poortvliet 19.30 uur ds. J. Karels; Rotterdam-Zuid 19.45 uur ds. Neele; Urk 19.30 uur ds. M. Karens; Zoetermeer 19.30 uur ds. Van Krimpen.

WOENSDAG 10 SEPTEMBER 2003

Aalburg 19.30 uur ds. J. de Pater (bijbellezing); Aalst 19.30 uur ds. F. Mulder; Amsterdam-Noord (Melkweg 16) 19.30 uur ds. Melis; Beekbergen 19.30 uur ds. Van der Net; Benthuizen 14.15 uur ds. Golverdingen

(huw. bev.); Brakel 19.30 uur ds. Van Dieren; Eindhoven 19.30 uur ds. Meeuse; Hilversum 19.45 uur ds. P. Mulder; Hoofddorp 19.30 uur ds. Hakvoort; Leerdam 19.30 uur ds. Silfhout; Lisse 19.45 uur ds. Schot; Naaldwijk 19.45 uur ds. Schipper; Nijkerk 19.30 uur stud. Beens; Oud Beijerland 19.30 uur ds. L. Blok (voor de zending); Poederoyen 19.30 uur stud. Bakker; Poortugaal 19.30 uur ds. Gunst; Rotterdam-Centrum 19.45 uur ds. Schreuder; Soest 19.30 uur ds. Mouw; Sprang Capelle 19.30 uur ds. Brugge; Vlaarding 19.30 uur ds. Kattenberg; Zwolle 19.30 uur ds. Van Eekveld.

DONDERDAG 11 SEPTEMBER 2003

Dinteloord 19.30 uur ds. Mondria; Genemuiden 19.30 uur ds. Hoogerland; Hendrik-Ido-Ambacht 19.45 uur ds. Hakvoort; Kapelle-Biezeling 14.30 uur ds. Tanis (huw. bev.); Oosterland 19.30 uur stud. Van Manen; Oostvoorne 19.30 uur stud. Terlouw; Opheusden 19.30 uur ds. J. Karens (afscheidsdienst); Ridderkerk 19.30 uur stud. De Heer; Rotterdam-IJsselmonde 19.30 uur ds. L. Blok; Sint Annaland 19.30 uur ds. B. van der Heiden; Westkapelle 19.30 uur ds. P. Mulder.

VRIJDAG 12 SEPTEMBER 2003

Soest 13.30 uur ds. Visscher (huw. bev.).

ZATERDAG 13 SEPTEMBER 2003

Genemuiden 14.30 uur ds. Hoogerland (aangepaste kerkdienst).

EVANGELISATIESAMENKOMSTEN

Alkmaar:

Kerkgebouw 't Wuiver 2-a, Oudorp NH, gem. Alkmaar; diensten iedere zondag om 10.00 en 17.00 uur.

Amsterdam:

Evangelist J. Krijgsman; Bij Simon de Looier, Looiersgracht 70. Diensten iedere zondag 10.30 en 17.00 uur.

Bijbelstudie iedere dinsdag om 19.15 uur en 20.30 uur.

U bent hartelijk welkom in onze evangeliepost van dinsdag t/m zaterdag tussen 10.00 tot 16.00 uur!

Emmen:

Evangelist C. van Drunen; kerkgebouw Prinsesselaan 6-I te Emmen; diensten iedere zondag om 9.30 en 15.30 uur.

Leeuwarden:

Evangelist G. van de Breevaart; Kerk van de Zevende Dags Adventisten, Eeskwerd 1; diensten iedere zondag om 9.30 en 16.00 uur.

Merksem:

Evangelist J. Witte; Prot. Kerk, Oude Barreelei 64; diensten iedere zondag om 10.00 en 17.00 uur.

Tilburg:

Kerkgebouw Offenbachstraat 105-107. Diensten iedere zondag om 10.00 en 17.00 uur evangelist H.J. van den Boogaart. U bent hartelijk welkom in de BIJBELwinkel van dinsdag-zaterdag, tussen 10.00 en 17.00 uur. Offenbachstraat 107.

Advertenties

'Want één dag in Uw voorhoven is beter dan duizend elders; ik koos liever aan de dorpel in het huis mijns Gods te wezen, dan lang te wonen in de tenten der goddeloosheid.'

(Ps. 84:11)

Met ontroering heeft de kerkenraad van de Gereformeerde Gemeente te Veenendaal kennis genomen van het overlijden van zijn oud-koster

GERRIT VALKENBURG

in de leeftijd van 69 jaar.

Vele jaren heeft hij in alle getrouwheid en liefde de gemeente als koster gediend. De Heere sterke zijn vrouw, zoon, schoondochter, kleinkinderen en verdere familie in dit verlies.

Namens de kerkenraad,
Ds. C. Sonneveld, preses
H.A. van Zetten, scriba

Veenendaal, 30 augustus 2003

Dankbetuiging

Het bijzonder hartelijk medeleven
ons betoond na het overlijden en de
begrafenis van mijn innig geliefde
man, onze lieve zorgzame vader en
opa

Johannes Verschuure

was overweldigend.

Het is ons daarom onmogelijk u
allen persoonlijk te bedanken.

Het heeft ons ontroerd en goed
gedaan dat u met zovelen ons bent
komen condoleren en de rouwdienst
en de begrafenis hebt willen bijwo-
nen.

Voor de vele blijken van medeleven
en vooral ook voor uw gebed
willen wij u hartelijk dankzeggen.

Groot is ons gemis en verdriet, doch
de Heere geve ons
het ook in de toekomst van Hem
alleen te verwachten.

Mevr. J.S. Verschuure-de Jong
Kinderen en kleinkinderen

Goes, september 2003

IN LIEFDEVOLLE HERINNERING...

Uw gedachten over een uniek gedenkteken geven
wij gestalte in natuursteen. Vraag naar het
fotoboek met vele voorbeelden.

Grafgedenktekens

Zandee & de Kuijper

Goes: Rotonde Ringbaan-West
Telefoon (0113) 216555

Middelburg: Arnesteinweg 40
Telefoon (0118) 612579

Zoetermeer: Argonstraat 66
Industrieterrein Lansinghage
Telefoon (079) 3615010

Email: info@grafgedenktekens.nl

- Voor een waardige en stijlvolle verzorging van begrafenissen, naar wens van de familie;
- Geen crematies;
- Opbaren met kistkoeling in het sterfhuys of in de voor u bekende aula's;
- Dag en nacht bereikbaar en overal te ontbieden; ook voor de verzorging van de overledene door een gediplomeerde verpleegster.

AL UW PERSOONLIJKE WENSEN WORDEN DOOR
ONS IN ALLE RUST EN VERTROUWELIJK BEHARTIGD.

Begravenisonderneming de Jongh

Kerkstraat 15a, 4181 AA Waardenburg
Tel. 0418-652039

Reepijzer 5
3371 JC Hardinxveld-Giessendam
Tel. 0184-611154

Kerktelefoon onbetaalbaar?

Het Kerk Inluister
Systeem is een
onafhankelijk alternatief.
Eenvoudig, flexibel en
vooral: betaalbaar.
Bel 0341-375757 voor
meer informatie.

kerktelefoon
Lagarde
geluidsinstallaties

Nieuw!! Zojuist verschenen!! **Ds. Helperus Ritzema van Lier**
Noodzakelijkheid van de geestelijke
en bevindelijke godsdienst

Achttien predikaties overgezet in de huidige spelling vanuit de 3e druk van 1834 door J.A. Bunt.

Ds. H.R. van Lier studeerde te Groningen waarna hij in 1785 een beroep aan nam naar Kaap de Goede Hoop in Zuid Afrika.

Hier werd hij op zondag 8 oktober 1786 bevestigd en deed er op zondag 15 oktober zijn intrede uit 1 Kor. 11 : 2. Ds. van Lier overleed na een ernstige ziekte reeds op 28-jarige leeftijd.

ca. 334 blz.

Prijs 25,50

BOEKHANDEL R. VAN DER MEIJDEN

Nedereindsestraat 7 – 4041 XE Kesteren

Tel. 0488-482226 (Bgg. 0488-483134) Maandag gesloten

Christelijke
Begrafenisonderneming
Bouwhuis

- * Voor een verantwoorde stijlvolle begrafenis
- * Opbaar mogelijkheden in een door u gewenst uitvaartcentrum, of thuis met koeling
- * Verzorging door een gediplomeerd verzorger
- * Voor uitvaartzorg in: geheel Overijssel

* **Geen crematies.**

Uitvaartleider:

H. Bouwhuis

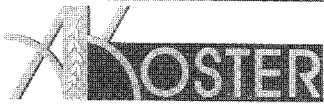
Braakmansdijk 87

7462 LS Rijssen

0548-517252

06-40074721

Dag en nacht bereikbaar

Begrafenisonderneming

Voor uitvaartzorg in :

- ◆ Scherpenzeel
- ◆ De Valk-Wekerom
- ◆ Barneveld
- ◆ Amersfoort
- ◆ Veenendaal
- ◆ Renswoude
- ◆ Kootwijkerbroek
- ◆ Woudenberg

Geen crematies

Prinsenlaan 30

3925 BM Scherpenzeel

Tel. 033 277 0555

begrafenisverzorging
T. den Hollander

Begravenissen in Vlaardingen, Rotterdam, Gouda, den Haag en omstreken.

Opbeaarmogelijkheden in een door u gewenst uitvaartcentrum of thuis met koeling.

Geen crematies.

Dag en nacht bereikbaar.

Mozartlaan 13

3131 ES Vlaardingen

Tel. 010 - 4600509

Van BOEKHANDEL & UITGEVERIJ
Horssen bv

DORPSSTRAAT 100 - 3881 BE PUTTEN
Tel. 0341 36 22 77 Fax 0341 36 20 77

Statenbijbels - Huisbijbels - Kinderbijbels
Kerkbijbels (alles Statenvertaling)
Theologische werken - Dagboeken
Bijbel- en Catechismusverklaringen
Leesboeken voor jong en oud
Voordeelaanbiedingen
Tweedehands en Antiquarisch
Psalm- en Muziekboeken
Bladmuziek (noten en klavarskribo)
CD's en Musicassettes
Boeken- en CD-bonnen
Wens- en Gelegenheidskaarten

Heeft u er wel eens over nagedacht?

Pleeggezin worden

Soms kunnen kinderen en jongeren wegens omstandigheden voor korte of langere tijd niet thuis wonen. Voor een aantal van hen wordt dan een pleeggezin gezocht. Het pleeggezin neemt de dagelijkse opvoeding van het kind (tijdelijk) over van de ouders van het kind.

Iets voor u?

De SGJ organiseert regelmatig informatieavonden voor mensen die overwegen een kind in hun gezin op te nemen.

U kunt daaraan deelnemen! Neemt u dan contact op met het secretariaat Pleegzorg en vraag een informatiepakket aan.

Onze medewerkers helpen u graag. **Telefoon: 033-4226900**

Wij nodigen u uit op onze informatieavond: dinsdag 16 september a.s. in Dordrecht

In verband met een uitgestelde cursus wordt er in cluster Noord dit najaar geen informatie-avond georganiseerd. Wel kunt u via ons secretariaat een informatiepakket aanvragen.

Christelijke Jeugdzorg

Postbus 1564 • 3800 BN Amersfoort

Tel. (033) 422 69 00 • E-mail: info@sgj.nl • Internet: www.sgj.nl

Geluid zoals het hoort!

Professionele geluidsinstallaties
Professionele cd producties
Ringleiding/inbelsystemen

internet: www.vangelderelektronica.nl
email: vge@vangelderelektronica.nl
tel: 0592 415 509

Camping de Beukenhof in Tien-
deveen heeft te huur stacaravans
en chalets en weer plaats voor u
als kampeerder. Nu met korting.
Tel. 0528-331 246

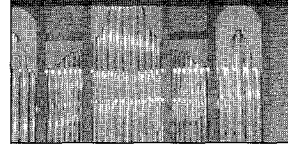
Voor info bel:
0416-692787
of
0184-630180

**Reformatische Vereniging van
Ongewild Kinderloze Echtparen**

Te huur in Zeeland (Zonne-
maire), 4-7 persoons chalet met
serre, voorzien van alle gemak-
ken op caravanpark (met speel-
tuin) veel rust en privacy. Vrije
tuin/terras. Vele huurmogelijkhe-
den. Zondags rust geboden. Tel.
0168-465937 / 06-22801679.

Orgelbouw Advies Commissie

een betrouwbare partner!

nieuwbouw • restauratie • overplaatsing • onderhoud

ook voor akoestische
vraagstukken

Neem voor meer informatie
contact op met
Dhr. H. den Hollander
Tel. (010) 435 44 35

Vereniging van
Organisten der
Gereformeerde
Gemeenten

Begrafenisverzorging Kina

Begravenissen in Capelle a/d IJssel
e.o. D.W. Schipper, tel. 010-458 31 12.
Wij verzorgen geen crematies.

DRINGENDE OPROEP VOOR BOLIVIA...

"The North American General Mission" is de zendingsorganisatie van de Netherlands Reformed Congregations, de Noord-Amerikaanse zusterkerk van de Gereformeerde Gemeenten. Dit zendingswerk is sinds 1991 actief in Bolivia middels een zendingsteam dat in Loma Alta en omgeving werkzaam is. Vanwege de vele werkzaamheden van het zendingsteam en de uitbreiding van het kerkelijk werk is er dringend behoefte aan een.

KERKELIJK WERKER

Het zendingsdeputaatschap ziet uit naar iemand die bereid is om deze taak in Bolivia op zich te nemen. De denken valt aan de volgende taken:

- het assisteren van de predikant bij het kerkelijk werk, waaronder het bezoeken van de lokale bevolking;
- het geven van bijbels onderwijs en catechisatie op de school die van de zending uitgaat;
- het verzorgen van administratieve werkzaamheden die verband houden met het kerkelijk werk.

De zending verwacht van de sollicitant:

- ruime kennis van de Heilige Schrift en de gereformeerde belijdenis, bijvoorbeeld op het niveau van de Cursus Godsdienstonderwijs (CGO);
- de bereidheid om de Spaanse taal te leren;
- de nodige flexibiliteit om samen te werken in een Engels sprekend team;
- goede contactuele eigenschappen.

Het zendingsdeputaatschap hoopt dat door de uitbreiding van het zendingsteam meer aandacht gegeven kan worden aan de uitbreiding van Gods Woord onder de lokale bevolking in Bolivia.

Uw sollicitatie graag voor 25 september richten aan:

North American General Mission • t.a.v. J. Van Brugge, algemene secretaris • P.O. Box 76 • Burgessville,
Ontario Canada NOJ 1C0 • Tel. 001-519-424-2298

Voor nadere informatie en toezending van uw sollicitatie met C.V. kunt u ook gebruik maken van ons faxnummer 001- 519-424 2466.